GENERALINĖS ADVOKATĖS CHRISTINE STIX-HACKL IŠVADA, pateikta 2004 m. gegužės 27 d. [1]

I — Įvadas

1. Šioje byloje Teisingumo Teismo vėl prašoma išaiškinti direktyvos 89/104/EEB [2] (toliau – Direktyva 89/104) 7 straipsnio 1 dalį dėl prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo Europos ekonominėje erdvėje (toliau – EEE) principo.

2. Šioje byloje prekių ženklu pažymėtos prekės buvo pagamintos už EEE ribų ir prekių ženklo savininko arba, bet kuriuo atveju, per jam gimininigas įmones, buvo importuotos į EEE. Vėliau minėtų prekių dalis buvo parduodama per šias gimininigas įmones, o dalis per trečiuosius asmenis, tačiau akivaizdu, kad tai buvo EEE vidaus prekyba. Prekių ženklo savininkui padavus ieškinį dėl prekių ženklo naudojimo pažeidimo, tuo siekiant padaryti poveikį minėtai EEE vidaus prekybai, nacionaliniam teisėjui iškilo klausimas, ar – o jeigu taip, tai nuo kurio momento – prekių ženklo savininko teisės turi ar turėjo būti laikomos išnaudotomis.

3. Dėl šios priežasties prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar teisių išnaudojimą sąlygojantis prekių ženklu pažymėtų prekių išleidimas į rinką, tik minėtas prekes importavus į EEE, jau yra suprantamas kaip teisių išnaudojimas, ar tai daugiau susiję su tolesniais prekių ženklo suteikiamų teisių savininko veiksmais.

II — Teisinis pagrindas

4. Direktyvos 89/104 5 straipsnis nustato:

„Prekių ženklo suteikiamos teisės

1. Įregistruotas prekių ženklas suteikia savininkui išimtines teises į jį. Savininkas turi

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmoji Tarybos direktyva 89/104/EEB valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, 1989, p. 1).

teisę uždrausti trečiosioms šalims be jo sutikimo vartoti prekybos veikloje:

a) bet kokį žymenį, tapatų prekės ženklui, kuriuo žymimos prekės arba paslaugos yra tapačios toms prekėms arba paslaugoms, kurioms prekių ženklas yra įregistruotas;

<...>

3. Vadovaujantis 1 ir 2 dalių nuostatomis, galima, *inter alia*, uždrausti:

<...>

b) siūlyti prekes, išleisti jas į rinką arba tuo tikslu sandėliuoti tokiu žymeniu paženklintas prekes arba siūlyti ar teikti juo paženklintas paslaugas;

c) importuoti arba eksportuoti tokiu žymeniu paženklintas prekes;

<...>"

5. Direktyvos 89/104 7 straipsnis pavadintas „Prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimas". Jo 1 dalis nustato:

„Prekių ženklas nesuteikia savininkui teisės uždrausti juo ženklinti savo paties arba su jo sutikimu į Bendrijos rinką išleistas ir tuo prekių ženklu pažymėtas prekes."

6. Remiantis Europos ekonominės erdvės susitarimo 65 straipsnio 2 dalimi, skaitoma su šio susitarimo XVII priedo 4 punktu, įgyvendinant Susitarimo tikslus, Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalyje esantis žodis „Bendrijos" buvo pakeistas žodžiais „vienos iš Susitariančiųjų Šalių teritorijoje".

III — Bylos aplinkybės, pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

7. *Peak Holding AB* (toliau – *Peak Holding*) yra daugelio Švedijoje ir (arba) Bendrijoje

registruotų prekių ženklų savininkė. Teisė naudoti šiuos ženklus buvo perduota grupei priklausančiai gimininga bendrovei *Peak Performance Production AB* (toliau – *Peak Production*), kuri gamina ir parduoda drabužius bei aksesuarus, pažymėtus šiais prekių ženklais, Švedijoje ir užsienyje.

8. 2000 m. rugsėjo mėn. *Handelskompaniet Factory Outlet i Löddeköpinge AB,* kaip *Axolin-Elinor AB* (toliau – *Axolin-Elinor*) pirmtakė, savo parduotuvėse galutiniams vartotojams pasiūlė apie 25 000 drabužių vienetų, pažymėtų *Peak Holding* prekių ženklu, partiją ir apie tai paskelbė laikraščių reklaminiuose skelbimuose. Minėtai partijai priklausantys drabužiai buvo pagaminti ne Europoje *Peak Production* sąskaita [3]. Jie buvo importuoti į Europą, siekiant parduoti, ir 1996–1998 metais čia sudarė įprastą *Peak Production* asortimentą.

9. Šalys pagrindinėje byloje neginčija, kad 70 % šių drabužių vienetų tuo metu parduotuvėse buvo siūloma parduoti vartotojams. *Axolin-Elinor* tvirtina, kad šie drabužiai buvo siūlomi nepriklausomose parduotuvėse, o *Peak Holding* pareiškė, kad pardavimas vyko *Peak Production* nuosavose parduotuvėse.

10. 1999 m. lapkričio ir gruodžio mėn. dalis ginčijamos partijos drabužių galutiniam vartotojui buvo parduodami Kopenhagoje *Base Camp* parduotuvėse, valdomose *Carli Gry Denmark A/S* bendrovės, priklausančios tai pačiai grupei, kaip ir *Peak Production*. *Peak Production* vėliau pardavė likusius drabužius Prancūzijos įmonei *COPAD International* (toliau – COPAD). *Peak Production* tada nustatė, kad partija negali būti perparduota jokioje kitoje Europos valstybėje, išskyrus Slovėniją ir Rusiją, bei 5 % bendro kiekio, kurie galėjo būti parduoti Prancūzijoje.

11. *Axolin-Elinor* aiškiai ginčijo tokį apribojimą ir patikslindama nurodė, kad partiją įsigijo iš švedų bendrovės *Truefit Sweden AB.*

12. Šalys neginčija, kad ginčijama partija nepaliko EEE ribų nuo to momento, kai buvo išvežta iš *Peak Production* sandėlių Danijoje, iki jos pristatymo *Axolin-Elinor.*

3 — Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai neišplaukia, ar kalbant apie Europą galvojama (tik) apie EEE susitarimo valstybes. Šios išvados tikslais bus vadovaujamasi tuo, kad ginčo partija buvo pagaminta ne EEE.

13. 2000 m. spalio mėn. *Peak Holding* pateikė *Lunds Tingsrät ieškinį*, kuriame tvirtina, kad *Axolin Elinor* pasirinkti prekybos būdai pažeidžia *Peak Holding* teises į prekių ženklą. Ieškinys buvo atmestas, nes, *Tingsrätt* nuomone, prekes pateikus vartotojams *Base Camp* parduotuvėje, jos buvo išleistos į rinką, todėl po šio įvykio prekių ženklo suteikiamos teisės negalėjo būti atkurtos. Dėl *Tingsrätt* sprendimo *Peak Holding* pateikė *Hovrätten över Skåne och Blekinge* apeliacinį skundą.

14. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, manydamas, kad teisminiam ginčui išspręsti būtina išaiškinti Direktyvos Nr. 89/104 7 straipsnio 1 dalį, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikė šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar prekės buvo išleistos į rinką, jei teisės į prekių ženklą savininkas:

a) jas importavo į bendrąją rinką, sumokėdamas importo muitus, siekdamas jas parduoti šioje rinkoje?

b) jas pateikė parduoti savo arba giminingos bendrovės parduotuvėse, net jei nebuvo realaus pardavimo?

2. Ar tokiu atveju, kai prekės buvo išleistos į rinką, remiantis viena iš pirmiau pateiktų prielaidų, ir dėl to prekių ženklo suteikiamos teisės buvo išnaudotos, nors ir nebuvo realaus prekių pardavimo, teisės į prekių ženklą savininkas gali sustabdyti šį išnaudojimą, sugrąžindamas prekes į sandėlį?

3. Ar prekės buvo išleistos į rinką, jei prekių ženklo savininkas jas perleido vidaus rinkoje kitai įmonei, net jei pardavimo metu prekių ženklo savininkas nustatė sąlygą, kad prekės nebus perparduodamos bendrojoje rinkoje?

4. Ar aplinkybė, kad teisės į prekių ženklą savininkas partijos, kuriai priklausė nagrinėjamos prekės, perleidimo metu leido įgijėjui perparduoti mažą dalį prekių bendrojoje rinkoje, nepatikslin-

damas, kokioms prekėms taikomas šis leidimas, turi įtakos atsakymui į trečią klausimą?“

IV — Teisinis vertinimas

15. Pirmu klausimu iš esmės klausiama, nuo kurio konkretaus momento prekių ženklu pažymėta prekė laikytina „išleista į rinką“. Antras prejudicinis klausimas yra papildomas, nes jis keliamas tam atvejui, jei būtų pripažinta, kad prekių išleidimas į rinką įvyko dėl veiksmų, kuriuos nacionalinis teismas nurodė pirmajame prejudiciniame klausime. Kadangi abu pirmi prejudiciniai klausimai tarpusavyje glaudžiai susiję, aš norėčiau juos abu nagrinėti kartu.

16. Trečias ir ketvirtas prejudiciniai klausimai skirti santykiui tarp išleidimo į rinką kriterijaus ir sutikimo davimo elemento, nurodyto 7 straipsnio 1 dalyje, atsižvelgiant į tai, kad ketvirtame prejudiciniame klausime nagrinėtinas tik minėto sutikimo turinio, tam tikrais atvejais esminio, išskirtinumas. Taip pat ir dėl šios priežasties abu klausimai turi būti tiriami kartu.

A — *Pirmas ir antras prejudiciniai klausimai*

17. Pirmuose dviejuose prejudiciniuose klausimuose iš esmės kalbama apie „išleidimo į rinką“ sąvokos sukonkretinimą, siekiant nustatyti, nuo kurio momento prekių ženklu pažymėta prekė turi būti vertinama kaip išleista į rinką EEE paties prekių ženklo savininko. Ši problema turi didelę praktinę reikšmę: nuo jos sprendimo priklauso pardavimo uždaroje rinkoje [4] arba papildomų sandorių [5] vertinimas prekių ženklų teisės aktų prasme.

18. Pirmiausia pažymėtina, kad Direktyvos 89/104 5 straipsnyje prekių ženklo suteikiamos teisės apibrėžiamos kaip išimtinės teisės. 5 straipsnio 3 dalyje konkrečiai nurodyta prekių ženklo savininko kompetencija; pagal minėtos nuostatos b punktą minėtai kompetencijai priskiriama teisė uždrausti siūlyti tokiu žymeniu paženklintas prekes, išleisti jas į rinką arba tuo tikslu sandėliuoti. Pagal galiojančią Bendrijos teisę pagrindinei prekių ženklo savininko kompetencijai priskiriama teisė nuspręsti dėl prekių

4 — Pvz., ar prekių ženklo savininko išimtinė teisė laikytina išnaudota dėl to, kad pastarasis prekių ženklu pažymėtas prekes perleido giminingai įmonei?

5 — Pvz., ar prekių ženklo savininko išimtinė teisė laikytina išnaudota dėl to, kad pastarasis prekių ženklu pažymėtas prekes perdavė ekspeditoriui?

ženklu pažymėtų prekių išleidimo į rinką EEE vietos ir laiko [6].

19. Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas Bendrijos prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principas turi padėti pasiekti kompromisą tarp laisvo prekių judėjimo intereso ir prekių ženklo suteikiamų teisių. Be šio principo prekių ženklo savininkas būtų kompetentingas tik užkirsti kelią prekių ženklu pažymėtų prekių, kurias jis pats arba jo sutikimu tretysis asmuo išleido į rinką kitoje valstybėje narėje, išleidimui į rinką nustatytoje valstybėje narėje. Tai labai pakenktų geram vidaus rinkos veikimui. Siekiant gero vidaus rinkos veikimo, Bendrijos prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principas – dabar Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalis – suteikia galimybę išplėsti teritorinės nacionalinių prekių ženklų suteikiamų teisių apsaugos principą [7]. Remiantis pasiektu kompromisu, prekių ženklo savininkas turi teisę nuspręsti dėl pirmojo prekių išleidimo į rinką EEE [8], tačiau jam draudžiama kontroliuoti tolesnius pardavimus prekių ženklų teisės aktų prasme.

20. Nacionalinės prekių ženklų teisės harmonizavimo (dalinio) pagal Direktyvos Nr. 89/104 nuostatas ypatumas yra tas, kad pirmiausia vidaus rinkos atžvilgiu išvystytas Bendrijos prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principas įgijo reikšmę ir prekyboje su trečiosiomis valstybėmis [9]. Teisingumo Teismas šiuo aspektu vienareikšmiškai nurodė, kad išleidimas į rinką už EEE ribų neišnaudoja prekių ženklo savininko teisės prieštarauti be jo sutikimo įvykdytam šių prekių importui, ir nusprendė, kad „Bendrijos teisės aktų leidėjas taip leido prekių ženklo savininkui kontroliuoti ženklu pažymėtų prekių pirminį išleidimą į Bendrijos rinką“ [10], nenagrinėjant prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principo prasmės ir tikslo, neatsižvelgiant į šiuo aspektu netaikytinus argumentus dėl vidaus rinkos gero veikimo [11].

6 — Būtent, remiantis prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo EEE principu, net tada, kai prekių ženklo savininkas prekes pirmiausia išleidžia į rinką ne EEE, šiuo klausimu žr. K.-H. Fezer, *Markenrecht*, 3 *Aufl.*, *München*, 2001, § 24 *MarkenG.*, 93 punktą. Dėl kritikos žr. 1999 m. gegužės 18 d. Justice Laddie nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-414/99 (ištraukos išspausdintos II C *vol.* 30, Nr. 5/1999, p. 567) 36 punktą: „In my view this illustrates how Silhouette has bestowed on a trade mark owner a parasitic right to interfere with the distribution of good which bears little or no relationship to the proper function of the trade mark right. It is difficult to believe that a properly informed legislature intended such a result, even if it is the proper construction of Article 7 (1) of the Directive.“

7 — Dėl prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principo kompensacinės funkcijos taip pat žr. mano 2001 m. balandžio 5 d. išvadą byloje *Davidoff ir Levi* (2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimas, C-414/99–C-416/99, Rink. p. I-8691, 80 ir kiti punktai).

8 — Žr. šiuo klausimu 7 išnašoje minėto sprendimo *Davidoff ir Levi Strauss* 33 punktą ir jame minimas nuorodas.

9 — Šiuo klausimu taip pat žr. mano išvados 7 išnašoje minėtoje byloje *Davidoffir Levi Strauss* 78 ir 84 punktus bei 6 išnašoje nurodytą pastabą.

10 — 7 išnašoje minėto sprendimo *Davidoff ir Levi Strauss* 33 punktas. Taip pat žr. 1999 m. liepos 1 d. Sprendimą *Sebago ir Maison Dubois* (C-173/98, Rink. p. I-4103, 21 punktas).

11 — Taip pat šiuo klausimu žr. Thomas Hays, *Parallel importation under European Union Law*, Londonas, 2004, 7.55 ir kitus punktus, 10.02 ir kitus punktus bei 10.11 ir kitus punktus.

21. Galiausiai pažymėtina, kad prekių ženklo savininko teisių sustiprinimas, pavyzdžiui, tam tikro veiksmo, sąlygojančio teisių išnaudojimą, atidėjimas, iš esmės siejamas su papildomomis galimybėmis apriboti laisvą prekių judėjimą EEE.

22. Atsakymas į du pirmus prejudicinius klausimus dėl faktinio išleidimo į rinką kriterijaus pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį sąlygoja šios nuostatos aiškinimą vadovaujantis įprastais aiškinimo metodais. Taikant minėtus metodus, reikėtų naudotis nacionalinio teisėjo pirmame prejudiciniame klausime pasiūlytais aiškinimais.

Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies žodinis aiškinimas

23. Kaip teisingai pabrėžia Švedijos vyriausybė, nepaisant Direktyvos 89/104[12] 7 straipsnio 1 dalies skirtingų kalbinių redakcijų, remiantis įprastu kalbos vartojimu iš šios nuostatos teksto matyti, kad bet kuriuo atveju, norint nustatyti atitiktį prekių išleidimo į rinką kriterijui, yra būtinas prekių ženklo savininko veiksmas, skirtas rinkai. Tai patvirtina ir istorinis aspektas. Teisingumo Teismas reikšmingame sprendime *Centrafarm prieš Winthrop*[13] paaiškina taip: „Jeigu gaminys toje valstybėje narėje, iš kurios jis buvo importuotas, paties savininko arba jo sutikimu teisėtai *pateiktas rinkai,* tai tokia kliūtis (laisvam prekių judėjimui) jokiu būdu nepateisina piktnaudžiavimo prekių ženklu ar jo pasisavinimo“ (pažymėta mano).

24. Iš prekių ženklo savininko veiksmų, skirtų rinkai, susijusių su prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimu pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį, lemiančio pobūdžio darytina išvada, kad pagal tą pačią nuostatą operacijos įmonės viduje, pavyzdžiui, prekių ženklu pažymėtų prekių perleidimas gimininga įmonei, arba paruošiamieji veiksmai, pavyzdžiui, prekių ženklo savininko prekių importas iš trečiųjų valstybių, kurias prekių ženklo savininkas čia leidžia gaminti, negali būti laikomi prekių ženklu pažymėtų prekių išleidimu į rinką.

12 — Nors vokiška redakcija nurodo „*Inverkehrbringen*“ (pažodžiui — „išleidimas į rinką“), tačiau prancūziškoji („mis dans le commerce“), ispaniškoji bei vienodai skambanti portugališkoji („comercializado“ arba „comercializados“), itališkoji („immessi in commercio“) ir olandiškoji („in de handel zijn gebracht“) nurodo platinimą prekyboje, o angliškoji („put on the market“), švediškoji („marknaden“) arba daniškoji („markedsfoert“) tiesiogiai nurodo rinką.

13 — 1974 m. spalio 31 d. Sprendimas (16/74, Rink. p. 1183, 9–11 punktai).

25. Be to, kalbant apie prekių ženklu pažymėtas prekes, pagamintas ne EEE, atkreiptinas dėmesys, kad prekių ženklo savininkas jų įvežimo į EEE momentu dar nebūtinai yra nusprendęs dėl jų pirmojo pardavimo EEE būdo. Jeigu vien tik prekių ženklu pažymėtų prekių importas ir jų išmuitinimas, įvykdyti prekių ženklo savininko iniciatyva, suponuotų prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimą, prekių ženklo savininkas galiausiai negalėtų daugiau kontroliuoti prekių ženklu pažymėtų prekių pirmojo pardavimo EEE.

26. Taigi, jeigu vien tik įvežimo į EEE faktas nelaikomas išleidimo į rinką momentu, lieka neatsakyta, ar prekių siūlymas EEE laikytinas *jų išleidimu į rinką*, ar veikiau jų pardavimas – arba bet koks, tik nelaikinas disponavimo teisės perėjimas – yra laikytinas išleidimu į rinką.

27. Minėto klausimo išaiškinimas, vadovaujantis Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies žodiniu aiškinimu, beveik neįmanomas, kadangi tiek prekių ženklu pažymėtų prekių siūlymas rinkai, tiek ir jų pardavimas yra veiksmai, „skirti rinkai". Remiantis žodiniu aiškinimu, pastebėtina, kaip, pavyzdžiui, padarė Švedijos vyriausybė, kad rėmimasis prekių perleidimu neįtikina, kai prekė iš tikrųjų yra išimta iš apyvartos dėl jos perleidimo. Panašiai tvirtina *Axolin-Elinor*, kad prekių siūlymas vienoje parduotuvėje tiesiogiai įrodo jų buvimą visoje rinkoje.

Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies sisteminis aiškinimas

28. Sisteminiu aspektu pirmiausia reikia išnagrinėti santykį tarp Direktyvos 89/104 5 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies. Pagal 5 straipsnio 3 dalies b punktą prekių ženklo savininkas gali uždrausti „siūlyti prekes, išleisti jas į rinką arba tuo tikslu sandėliuoti tokiu žymeniu paženklintas prekes <...>". Pagal minėtą formuluotę reikia atskirti, ar buvo tik siūloma parduoti prekes, ar jos išleistos į rinką.

29. Tačiau kyla klausimas, ar išleidimas į rinką minėtos nuostatos prasme sutampa su identiška 7 straipsnio 1 dalies sąvoka. Šiuo atveju vienodų sąvokų naudojimas prieštarauja tam, kad abiejose nuostatose atskiriami rinkai skirti veiksmai nuo vidinio pobūdžio veiksmų [14]. Tačiau skirtingas abiejų nuostatų tikslas neleidžia jų vienodai aiškinti: 5 straips-

14 — Šiuo klausimu dėl Vokietijos nuostatos dėl perkėlimo žr. R. Ingerl ir C. Rohnke, *Markengesetz*, 2 leidimas, *München* 2003, § 24, 18 punktą.

nis nustato prekių ženklo suteikiamos išimtinės teisės apsaugos mastą, o 7 straipsnio 1 dalis nustato minėtos išimtinės teisės ribas [15].

30. Todėl Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies sisteminis aiškinimas nėra lemiantis.

Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies teleologinis aiškinimas

31. Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies teleologinis aiškinimas turi būti atliekamas, vadovaujantis jau minėta prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo principo kompensacine funkcija [16]. Todėl visus kitus aiškinimo metodus, apribojančius prekių ženklo savininko teisę kontroliuoti pirmą prekių ženklu pažymėtų prekių išleidimą į rinką EEE, reikėtų atmesti. Kartu primintina, kad prekių ženklo savininko teisių apribojimas pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį padeda užtikrinti ne tik gerą vidaus rinkos veikimą, bet ir teisinį saugumą, kadangi neleidžia prekių ženklo savininkui kontroliuoti viso tolesnio pardavimo ir taip suteikia galimybę „sąžiningam įgijimui" prekių ženklų teisės prasme.

32. Taigi remiantis teleologiniu aiškinimu reikia įsitikinti, kad prekių ženklo savininkas savo išimtine teise galėtų naudotis neperžengdamas minėtų ribų [17] ir iš to gautų ekonominės naudos, neapribojant teisinio saugumo.

33. Kaip jau buvo konstatuota, minėtų reikalavimų neužtektų, darant prielaidą, kad prekių ženklu pažymėtos prekės išleidžiamos į rinką vien tik jas importavus į EEE [18].

34. Nors tiek Komisija, tiek ir Švedijos vyriausybė pripažįsta, kad lemiamas veiksnys yra ekonominė galimybė realizuoti prekių ženklą, jos dėl to daro skirtingas išvadas. Komisijos manymu, minėta ekonominė nauda gali būti gauta tik pardavus prekių ženklu pažymėtas prekes, o Švedijos vyriausybė tvirtina, kad pakanka to, jog prekių ženklo

15 — Šiuo klausimu dėl Vokietijos teisės aktų dėl perkėlimo žr. 6 išnašoje minėtą K.-H. Fezer, 7d punktą; P. Ströbele ir F. Hacker, *Markengesetz*, 7 leidimas, *Köln* 2003, § 24, 33 punktą ir jame pateiktas nuorodas.

16 — Žr. šios išvados, 19 punktą.

17 — Žr. šios išvados, 19 punktą.

18 — Žr. šios išvados 24 ir kitus punktus.

savininkas turėtų galimybę siūlyti savo prekes galutiniam vartotojui, nes tokiais atvejais, neatsižvelgiant į galimą realų prekių pardavimą, jis gali nustatyti pirmojo prekių pardavimo sąlygas.

35. Švedijos vyriausybės tvirtinimą grindžia ekonominis požiūris, pagal kurį išleidimas į rinką yra sutapatinamas su pardavimu prekės pateikimo į rinką prasme ir kuris aiškina prekės pardavimą kaip išėmimą iš rinkos. Pastebėtina, kad vadovaujantis rinkos, kaip paslaugų laisvų mainų ir atlygio už tai vietos, kurioje kainą nustato pasiūla ir paklausa, apibrėžimu, Švedijos vyriausybės siūlomas aiškinimas jokiu būdu nėra privalomas. Kaina rinkoje nustatoma vykstant pasiūlos ir paklausos tarpusavio sąveikai ir galiausiai ji yra fiksuojama tik pardavus prekes, o tam tikri elementai patvirtina Komisijos siūlomą aiškinimą. Tik šis aiškinimas atitinka rinkos kaip paslaugų laisvų mainų ir atlygio už tai sampratą [19].

36. *Axolin-Elinor* nuomone, negalima ginčyti, kad prekės, kurias siūloma parduoti parduotuvėje, jau yra išleistos į rinką. Ji mano, kad reikia atsižvelgti į tai, jog orientavimuisi į prekių siūlymą galutiniam vartotojui pakanka išsaugoti pagrindinę prekių ženklo funkciją – vadinamąją „kilmės" garantiją.

37. Minėta nuomonė neįtikinama dėl daugelio aspektų. Net ir darant prielaidą, kad tokiomis aplinkybėmis yra rinkai skirtas veiksmas, minėtoje nuomonėje vis dėlto nepakankamai atsižvelgiama į prekių ženklo savininko interesus, nes, vien tik siūlant parduoti prekių ženklu pažymėtas prekes, negali būti ekonomiškai įgyvendinta investicijų į prekių ženklą apsauga [20].

38. Taip pat remiantis praktiniais argumentais nereikėtų vadovautis siūlymu parduoti prekę. Šiuo aspektu *Peak Holding* nurodo, kad sunku vadovautis siūlymo parduoti kriterijumi, nes sandėliuojamų prekių atžvilgiu neaišku, kokioms prekėms atsiranda prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimas. Šiuo aspektu taip pat nurodytinas

19 — Kitame kontekste taip pat žr. generalinio advokato P. Léger 2003 m. lapkričio 13 d. Išvados byloje *Björnekulla Fruktindustrier* (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas, C-371/02, dar nepaskelbtas Rinkinyje) 40 punktą: „Tas, kuris kalba apie rinką, galvoja apie pasiūlos ir paklausos sąveiką arba mainus, sandorį, <...>"

20 — Šiuo aspektu primintina, kad Teisingumo Teismas 2002 m. lapkričio 12 d. Sprendime *Arsenal Football Club* (C-206/01, Rink. p. I-10273) patvirtino būtent tradicinę prekių ženklo kaip nuorodos į prekių kilmę funkciją, ir remdamasis Generalinio advokato Ruiz-Jarabo Colomer paaiškinimais (2002 m. birželio 13 d. išvados 46 punktas) pabrėžė didelę jo kaip investicijų ir reklamos pagrindo reikšmę. Šiuo požiūriu *Axolin-Elinor* nuomonė yra per siaura.

sprendimas *Sebago ir Maison Dubois*[21], kuriame „<...> pripažįstama, kad prekių ženklo suteikiamos teisės išnaudojamos tiems prekės egzemplioriams, kurie savininko sutikimu buvo išleisti į rinką šioje nuostatoje nurodytoje teritorijoje. Tų prekės egzempliorių, kurie šioje teritorijoje išleisti į rinką be savininko sutikimo, atžvilgiu, savininkas, vadovaudamasis jam direktyvos suteikta teise, gali kaip ir anksčiau uždrausti naudotis prekių ženklu". Iš minėto sprendimo išplaukia, kad, siekiant pripažinti prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimą, bet kuriuo atveju reikia nustatyti, kurie prekės egzemplioriai buvo išleisti į rinką — paties prekių ženklo savininko arba su jo sutikimu. Jeigu vien tik prekių siūlymo pakaktų, kad jos būtų laikomos išleistomis į rinką, būtų neaišku, kaip teisiškai saugiai nustatyti šią aplinkybę sandėliuojamų prekių, kurios nebūtinai skirtos parduoti, atžvilgiu.

39. Toliau pastebėtina, kad vadovavimasis siūlymo momentu užkirstų kelią lygiagrečiam importo iš trečiųjų valstybių panaikinimui tais atvejais, kai prekės pirmiausia buvo EEE ir ten nebuvo parduotos. Byloje *Silhouette International Schmied*[22], kurioje buvo nagrinėjama tokia situacija, Teisingumo Teismas, kaip žinome, išaiškino, kad tarptautinis teisių išnaudojimas leistinas pagal nacionalinę teisę, o tai savo ruožtu logiškai suponuoja, kad siūlymas parduoti prekes valstybėje narėje nelaikytinas prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimu.

40. Taigi ekonominiu požiūriu, vadovaujantis tuo, kad prekių ženklu pažymėtų prekių pardavimas yra lemiamas momentas minėtų prekių išleidimo į rinką atžvilgiu[23], galiausiai reikia teisiniu aspektu nustatyti, ar yra būtinas nuosavybės santykių pasikeitimas. Tai siūloma nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kurios pirmame prejudiciniame klausime nurodoma, kad prekės „nuosavybė" nebuvo perleista. Taip pat ir Komisija, ypač per žodinę proceso dalį, nuosavybės perleidimą laikė esminiu.

41. Šiuo klausimu pastebėtina, kad ir pasikeitus nuosavybės santykiams negalima atsakyti į klausimą, ar prekių ženklo savininkas

21 — 10 išnašoje minėto sprendimo 19 punktas.

22 — 1998 m. liepos 16 d. Sprendimas (C-355/96, Rink. p. I-4799).

23 — Tokia išvada taip pat darytina, pavyzdžiui, iš 2003 m. spalio 23 d. Sprendimo *Rioglass ir Transremar* (C-115/02, Rink. p. I-12705, 28 punktas), nustačius, jog pervežimo procesas (kurio metu vienoje valstybėje narėje teisėtai pagamintos prekės transportuojamos per vienos ar daugelio valstybių narių teritorijas į trečiąją valstybę) „<...> pagal savo esmę nėra išleidimas į rinką (pateikimo prekybai prasme – šiuo klausimu taip pat ten žr. 25 punktą)".

galėjo iš prekių ženklo gauti ekonominės naudos. Kitais žodžiais tariant, į prekių ženklu pažymėtų prekių nuosavybės santykių pasikeitimą nebūtina atsižvelgti reikalaujamu ekonominiu požiūriu [24].

42. Jei nuosavybės santykių pasikeitimas neturi reikšmės, reikia atsižvelgti į realų disponavimo prekėmis teisės perleidimą. Atsižvelgiant į tai, prekė yra išleista į rinką, jeigu tretysis asmuo, kurio sprendimai dėl prekės pardavimo negali būti priskirti prekių ženklo savininkui, pavyzdžiui, remiantis šio trečiojo asmens realia nepriklausomybe, įgijo realią disponavimo preke teisę [25].

43. Todėl siūloma į pirmą prejudicinį klausimą atsakyti taip, kad prekių ženklu pažymėtos prekės nėra laikomos išleistomis į rinką, nei kai jos buvo tik importuotos į EEE ir išmuitintos, nei kai jas buvo siūloma parduoti prekių ženklo savininko ar jam giminingos įmonės parduotuvėse. Prekių išleidimas į rinką EEE, sąlygojantis prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimą Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies prasme, yra tada, kai nepriklausomas trečiasis asmuo įgyja teisę disponuoti prekių ženklu pažymėtomis prekėmis.

44. Atsižvelgiant į minėtą siūlomą atsakymą, į antrą klausimą atsakyti nebūtina.

B — *Trečias ir ketvirtas prejudiciniai klausimai*

45. Abu paskutiniai prejudiciniai klausimai iš esmės yra susiję su klausimu, ar ir kokiu mastu prekių ženklo savininko sutartinio pobūdžio valios išreiškimas dėl prekių ženklu pažymėtų prekių pardavimo yra reikšmingas, atsižvelgiant į esminį sutikimo kriterijų pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį.

46. Šis klausimas keliamas atsižvelgiant į tvirtinimą, kad įrodžius minėto sutartinio

24 — Prekių ženklu pažymėtas prekes parduodant su išlyga dėl nuosavybės, disponavimo teisės perdavimas įvyksta prieš pasikeičiant teisiniams nuosavybės santykiams. Todėl, parduodant prekių ženklu pažymėtas prekes, išlyga dėl nuosavybės neturi įtakos prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo atsiradimui prekių ženklų teisės prasme. Tuo atveju, kai turtas perleidžiamas kreditoriui prievolės įvykdymui užtikrinti, apskritai abejotina, ar į rinką nukreiptas veiksmas įvyksta, nes prekės valdymo teisė lieka kreditoriui. Šiuo klausimu žr. J. Mulch, *Der Tatbestand der markenrechtlichen Erschöpfung*, Köln, 2001, p. 20.

25 — Laikytina, kad paprastai koncerno vidaus apyvarta arba pardavimo sistemos apyvarta atskiriamos.

pobūdžio valios pažeidimą, trūktų sutikimo pagal Direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, todėl nebūtų svarbu, ar prekių ženklu pažymėtos prekės buvo išleistos į rinką EEE.

47. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prekių ženklo savininko *Peak Holding* valia didžioji partijos likučių dalis turėjo būti parduota trečiosiose valstybėse. *Peak Holding* sutartyje su Prancūzijos bendrove *COPAD* įrašė atitinkamą sąlygą. Trečias ir ketvirtas prejudiciniai klausimai akivaizdžiai iškilo dėl *Peak Holding* argumento, kad minėtos sąlygos dėl teritorinio pardavimo apribojimo pažeidimas prilygtų sutikimo nebuvimui Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies prasme, todėl nebūtų ir prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo.

48. Minėta nuomonė neįvertina išnaudojimo, kaip prekių ženklo suteikiamų teisių *įstatyminio* apribojimo, teisinės prigimties, ką teisingai pabrėžė Švedijos vyriausybė. Tiek pagal tekstą, tiek ir pagal prasmę yra atskiriamas prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimas, kai prekes į rinką išleidžia pats prekių ženklo savininkas ir kai jas į rinką išleidžia tretieji asmenys, tačiau su prekių ženklo savininko sutikimu [26]. Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta sutikimo sąvoka tampa kriterijumi, pagal kurį vertinama, ar trečiojo asmens įvykdytas prekių išleidimas į rinką EEE priskirtinas prekių ženklo savininkui [27].

49. Prekių ženklo savininkui pačiam išleidus į rinką EEE prekių ženklu pažymėtas prekes, jo teisės išnaudojamos pagal įstatymą, neatsižvelgiant į susitarimą tarp prekių ženklo savininko ir pirkėjo. Pardavimo teritorinio apribojimo sąlygos, kurią prekių ženklu pažymėtų prekių savininkas nustatė pirkėjui dėl jų pardavimo EEE, pažeidimas tam tikrais atvejais nutraukia sutartinius įsipareigojimus, tačiau prekių ženklų teisės prasme tai iš esmės neturi reikšmės.

50. Nuoroda į sprendimą *Zino Davidoff ir Levi Strauss* [28] taip pat negali pakeisti šio vertinimo. Šiame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad „nacionalinis įstatymas, kuriame atsižvelgiama į prekių ženklo savininko tylėjimą, pripažįsta ne konkliuden-

26 — Taip pat žr. 7 išnašoje minėtos mano išvados 42 punktą.

27 — Jau 1994 m. birželio 22 d. Sprendime *IHT International Heiztechnik ir Danziger* (C-9/93, Rink. p. I-2789, 43 punktas) Teisingumo Teismas konstatavo, kad „sutikimas, kurio pagrindu perleidžiamos prekės, nėra sutikimas, reikalingas teisių išnaudojimui".

28 — Minėtas 7 išnašoje.

tinį, o spėjamą sutikimą. Taip jis nepripažįsta iš Bendrijos teisės išplaukiančio reikalavimo duoti konkretų sutikimą" [29]. Todėl pažymėtina, kad apie prekių ženklo savininko sutikimą Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies prasme, t. y. sutikimą, kad prekių išleidimą į rinką EEE įvykdytų trečiasis asmuo, negalima spręsti vien pagal tai, kad tarp prekių ženklo savininko ir jo pirkėjo sudarytoje sutartyje numatyta teritorinių pardavimo apribojimų.

51. Galiausiai pastebėtina, kad tai, ar dėl šioje sutartyje numatyto teritorinio pardavimo apribojimo prekių ženklo savininko sutikimas Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalies prasme iš esmės reikalingas, būtų reikšminga tik tuo atveju, jei dėl šios priežasties prekių ženklo suteikiamos teisės būtų išnaudojamos. Tai yra prekių ženklu pažymėtų prekių grįžtamojo importo iš trečiųjų valstybių klausimas [30]. Tačiau pagrindinėje byloje nekalbama apie pastarąją aplinkybę, joje keliamas vienintelis klausimas: kuriuo momentu prekių ženklu pažymėtos prekės buvo paties prekių ženklo savininko išleistos į rinką EEE.

52. Klausimą, ar sutartyje tarp *Peak Holding* ir *COPAD* nustatytas teritorinis pardavimo apribojimas ginčytinas konkurencijos teisės aktų prasme, galima praleisti, kadangi, atsakant į trečią prejudicinį klausimą, minėta aplinkybė nereikšminga.

53. Dėl ketvirto prejudicinio klausimo pastebėtina, kad jei, pavyzdžiui, tokiu atveju, kaip antai pagrindinėje byloje, teritorinis pardavimo apribojimas neturi reikšmės prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo atsiradimui [31], tai juolab turi galioti ir kalbant apie ypatingą minėtos sąlygos formuluotę.

54. Todėl į trečią ir ketvirtą prejudicinius klausimus turi būti atsakyta, kad tuo atveju, kai prekių ženklu pažymėta prekė parduodama kitai įmonei EEE, prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo atsiradimui pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį neturi reikšmės, nagrinėjant, ar ir kokiu mastu prekių ženklo savininkas nustato įgijėjui teritorinius pardavimo apribojimus.

29 — Ten pat, 58 punktas.

30 — Jeigu prekių ženklu pažymėtos prekės prekių ženklo savininko dar nebuvo išleistos į rinką, tačiau trečiasis asmuo jas importavo į EEE, pavyzdžiui, neaiškaus grįžtamojo importo būdu, dėl galimo prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo nekeliamas klausimas, ar prekes į rinką EEE išleido pats prekių ženklo savininkas, ar su jo sutikimu jos buvo išleistos į rinką EEE trečiojo asmens.

31 — Žr. šios išvados 51 punktą.

V — Dėl bylinėjimosi išlaidų

55. Švedijos vyriausybės ir Komisijos, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, bylinėjimosi išlaidos nėra atlygintinos. Pagrindinės bylos šalims šis procesas yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, todėl bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas.

VI — Išvada

56. Remiantis tuo, kas pirmiau išdėstyta, Teisingumo Teismui siūloma į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Direktyvos 89/104/EEB 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad prekių ženklu pažymėtos prekės nėra laikomos išleistomis į rinką, nei kai jos buvo tik importuotos į Europos ekonominę erdvę (EEE) ir išmuitintos, nei kai jas buvo siūloma parduoti prekių ženklo savininko įmonės ar jai giminingos įmonės parduotuvėse. Prekės ženklu pažymėta prekė yra išleidžiama į rinką EEE tik tada, kai nepriklausomas trečiasis asmuo įgijo realią teisę ja disponuoti, pavyzdžiui, parduodant.

2. Tuo atveju, kai prekių ženklu pažymėta prekė parduodama kitai įmonei EEE, prekių ženklo suteikiamų teisių išnaudojimo atsiradimui pagal Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalį neturi reikšmės, nagrinėjant, ar ir kokiu mastu prekių ženklo savininkas nustato įgijėjui teritorinius pardavimo apribojimus.